

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЯК ФУНКЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Загальнотеоретична доктрина виробила усталене розуміння функцій держави як основних напрямів її діяльності у різноманітних сферах суспільного життя — соціальній, економічній, політичній, правозахисній, інформаційній, культурній, екологічній та інших, та які зумовлені цілями і завданнями держави на певному етапі її історичного розвитку.

Реалізація функцій держави відбувається, як усередині країни, так і ззовні. Зокрема стратегічно важливим напрямом діяльності держави в усі історичні періоди виступала її зовнішня політика. Вона — різновид державної політики, а тому характеризується всіма ознаками останньої. Головні з них такі: владний характер, встановлені цілі, завдання, принципи, напрями реалізації, суб'єкти виконання, правові форми втілення.

Разом із цими ознаками зовнішню політику держави як її функцію відрізняє спрямованість на встановлення і підтримання з іншими державами: дипломатичних відносин відповідно до загальноприйнятих норм і принципів міжнародного права; торговельно-економічних відносин, розвиток ділового партнерства і співпраці в економічній сфері, інтеграції у світову економіку на основі взаємовигідних міждержавних договорів, міжурядових угод тощо; запобігання і ліквідації наслідків природних і антропогенних катастроф; забезпечення збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що мають культурну цінність; участь у розвитку світового інформаційного простору, використання інформаційних ресурсів на основі рівноправної співпраці; формування правових стандартів, встановлення зв'язку між законодавствами держав; захист національної безпеки, територіальної цілісності та недоторканості держави, державного суверенітету від зовнішніх зазіхань економічними, дипломатичними, військовими чи іншими способами; забезпечення миру та підтримку світового правопорядку та ін. (Скакун О. Ф. Теорія права і держави : Підручник. — 4-те видання допов. і перероб. — К.: Алерта, 2013. — С. 138–139).

Здійснення державної політики має ґрунтуватися на певних принципових засадах, які визначають її зміст. Відповідно до Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. зовнішня політика України має ґрунтуватися на таких принципах: суверенна рівність держав; утримання від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої іноземної держави; повага до територіальної цілісності іноземних держав та непорушності державних кордонів; вирішення міжнародних

спорів мирними засобами; повага до прав людини та її основоположних свобод; невтручання у внутрішні справи держав; взаємовигідне співробітництво між державами; сумлінне виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань; пріоритет загальновизнаних норм і принципів міжнародного права перед нормами і принципами національного права; застосування Збройних Сил України лише у випадках актів збройної агресії проти України, будь-яких інших збройних зазіхань на її територіальну цілісність і недоторканність державних кордонів, боротьби з міжнародним тероризмом та піратством або в інших випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; застосування міжнародних санкцій, контрзаходів та заходів дипломатичного захисту відповідно до міжнародного права у випадках міжнародних протиправних діянь, які завдають шкоди Україні, її громадянам і юридичним особам; своєчасність та адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам Україні, її громадянам і юридичним особам.

Зміст будь-якої політики держави визначається також низкою економічних, соціальних, культурних, моральних, психологічних та інших чинників, які зумовлюють вибір найважливіших на певний період життя суспільства стратегічних орієнтирів. Таким чином, у державній політиці втілюється концентрований вираз «сутність держави», для якої важливим виступає інтегрований інтерес і воля більшості громадян (Атаманчук Г. В. Теория государственного управления. Курс лекций. Изд. 2-е, дополн. — М.: Омега-Л, 2004 г. — С. 81). Так, у зовнішній політиці сучасним суспільним інтересом і громадянською волею більшої частини населення України виступає європейська інтеграція. Започаткована ще у минулому столітті, у тому числі через підписання у 1994 році Україною і Європейським Союзом Угоди про партнерство і співробітництво, інтеграція до європейського співтовариства подала сьогодні перед Україною найважливішим зовнішньополітичним пріоритетним завданням. Тож європейський вибір України зумовлений усвідомленням інтеграції як чинника сприяння державній незалежності, безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному прогресу, відновленню європейської сутності країни (Сучасний стан інтеграції України і Європейського Союзу та перспективи на майбутнє. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://genichesk-rda.ks.ua>).

Таким чином, зовнішня політика виступає однією з найважливіших функцій держави, яка спрямована на взаємовигідне економічне, соціальне, інформаційне, правове, науково-технічне, культурне та інше співробітництво між державами як рівноправними міжнародними партнерами. Орієнтуючись на національні інтереси та спираючись на внутрішній потенціал держави, реалізація зовнішньої політики має водночас відповідати світовому курсові держав на підтримання міжнародних відносин, сприяючи їх стабілізації і подальшому розвитку.